

Šetření úvěrových podmínek bank

I / 2024

Česká národní banka — Šetření úvěrových podmínek bank — I / 2024

ČNB ČESKÁ
NÁRODNÍ
BANKA

www.cnb.cz

Úvod

Šetření úvěrových podmínek bank zachycuje názory bank na změnu nabídky a poptávky u úvěrů nefinančních podniků a domácností. Tato informace shrnuje výsledky čtyřicátého sedmého kola šetření, tj. pohled bank na vývoj úvěrových podmínek v průběhu čtvrtého čtvrtletí 2023 a jejich očekávání v uvedených oblastech pro první čtvrtletí 2024. Šetření proběhlo v období od 1. prosince do 15. prosince 2023. Šetření se zúčastnilo 19 bank, které mají rozhodující podíl na bankovním úvěrovém trhu¹. Šetření ČNB o vývoji úvěrových podmínek bank je realizováno týmem složeným ze zástupců sekce měnové a sekce finanční stability.

¹ Šetření zahrnovalo 22 otázek, které se týkaly úvěrových standardů bank, podmínek spojených se schvalováním úvěrů a bankami vnímané poptávky po úvěrech včetně příslušných faktorů. Odpovědi na otázky jsou na agregované úrovni v textu a grafech vyznačeny ve formě čistého procentního podílu. Ten je vypočten jako rozdíl mezi procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvědomily zpřísnění standardů/podmínek (či pozorovaly růst poptávky) a procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvolnily standardy/podmínky (či zaznamenaly pokles poptávky). Kladná/záporná hodnota čistého procentního podílu indikuje souhrnné zpřísnění/uvolnění standardů, resp. podmínek či celkový růst/pokles poptávky po úvěrech. Data v excelovských souborech včetně dotazníku, slovníčku pojmů a metodických poznámek jsou dostupná na webových stránkách ČNB:

<https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

I. SHRUTÍ

Úvěrové standardy ani celkové úvěrové podmínky banky u úvěrů nefinančním podnikům ve čtvrtém čtvrtletí 2023 neměnily. Bankami vnímaná poptávka nefinančních podniků po úvěrech poklesla, avšak pouze u malé části trhu. Na úrovni jednotlivých typů úvěrů u téměř čtvrtiny bankovního trhu poklesla poptávka po dlouhodobých úvěrech, naproti tomu poptávka po krátkodobých úvěrech a úvěrech velkým podnikům u pětiny trhu vzrostla. Úroveň domácích úrokových sazeb považuje i nadále polovina bankovního trhu za faktor tlumící poptávku podniků po úvěrech. Více než třetina bankovního trhu uvolnila úvěrové standardy u úvěrů domácnostem na bydlení, obdobný vývoj banky očekávají i v prvním čtvrtletí tohoto roku. Poptávka domácností po úvěrech na bydlení se u více než dvou třetin bankovního trhu zvýšila a obdobný vývoj banky očekávají i pro první čtvrtletí tohoto roku. K růstu poptávky přispěly příznivější vyhlídky trhu rezidenčních nemovitostí a v menší míře mírné zlepšení sentimentu domácností. Ve stejném směru působila i úroveň úrokových sazeb, kde se u menší části trhu projevil mírný pokles hypotečních sazeb. U úvěrů domácností na spotřebu pokračovalo zpřísňování úvěrových standardů, avšak již v menším rozsahu. Poptávka po úvěrech v tomto segmentu již třetí čtvrtletí v řadě rostla u většiny bankovního trhu.

II. VÝVOJ ÚVĚROVÝCH STANDARDŮ A POPTÁVKY PO ÚVĚRECH

II.1 NEFINANČNÍ PODNIKY

Úvěrové standardy (představující vnitřní kritéria nastavení úvěrové politiky bank) **u úvěrů nefinančním podnikům se ve čtvrtém čtvrtletí 2023 neměnily.** To platilo i napříč jednotlivými typy úvěrů, tedy u úvěrů velkým i menším podnikům a u úvěrů všech splatností. Pouze ojediněle banky zpřísnilly standardy s ohledem na výhledy určitých odvětví či konkrétních podniků. Pro první čtvrtletí tohoto roku jen velmi malá část bankovního trhu očekává zpřísnění úvěrových standardů.

Celkové úvěrové podmínky (představující vzájemná ujednání mezi věřitelem a dlužníkem) **se rovněž neměnily.** V jejich struktuře necelá pětina bankovního trhu zpřísnila podmínky týkající se neúrokových poplatků i délky splatnosti úvěrů. Naopak úrokové marže (představující rozdíl mezi klientskými a referenčními tržními úrokovými sazbami) část bankovního trhu snížila, konkrétně marže u rizikovějších úvěrů poklesly u necelé pětiny bankovního trhu.

Celková poptávka podniků po úvěrech poklesla, a to v rozsahu 8 % čistého tržního podílu. Na úrovni jednotlivých typů úvěrů u téměř čtvrtiny bankovního trhu poklesla poptávka po dlouhodobých úvěrech, naproti tomu poptávka po krátkodobých úvěrech a úvěrech velkým podnikům u pětiny trhu vzrostla. Úroveň domácích úrokových sazeb považuje i nadále polovina bankovního trhu za faktor působící ve směru poklesu poptávky. Ve stejném směru poptávku ovlivňuje i snížená potřeba financování fixních investic (20 % čistého tržního podílu) a restrukturalizace dluhů (19 % čistého tržního podílu). V opačném směru na poptávku působila vyšší potřeba podniků financovat fúze/akvizice a restrukturalizace podniků (17 % čistého tržního podílu). Pro první čtvrtletí tohoto roku velmi malá část bankovního trhu očekává pokles celkové poptávky po úvěrech a necelá čtvrtina bankovního trhu očekává pokles poptávky po dlouhodobých úvěrech.

II.2 DOMÁCNOSTI

Úvěrové standardy se u úvěrů domácnostem na bydlení ve čtvrtém čtvrtletí 2023 uvolnily (v rozsahu 38 % čistého tržního podílu), obdobný vývoj banky očekávají i v prvním čtvrtletí tohoto roku. K uvolnění standardů dle opovědí bank přispěla deaktivace horní hranice ukazatele DTI a snížení nákladů financování bank. **Celkové úvěrové podmínky se podle bank neměnily.** Nicméně ve struktuře faktorů banky uváděly deaktivaci limitů DTI jako faktor působící ve směru uvolnění podmínek (38 % čistého tržního podílu) a naopak ve směru zpřísnění podmínek působil u čtvrtiny trhu nárůst úrokové marže. **Poptávka domácností po úvěrech na bydlení se již třetí čtvrtletí v řadě zvýšila.** Výsledky aktuálního kola šetření indikovaly růst vnímané poptávky po úvěrech u 64 % čistého tržního podílu bankovního trhu. To bylo zhruba v souladu s očekáváním bank pro čtvrté čtvrtletí a obdobný vývoj banky očekávají i pro první čtvrtletí tohoto roku. K růstu poptávky přispěly příznivější vyhlídky trhu rezidenčních nemovitostí a dle menší části bankovního trhu i mírné zlepšení spotřebitelské důvěry. Ve stejném směru působila i úroveň úrokových sazeb, kde se u menší části trhu projevil mírný pokles hypotečních sazeb. V opačném směru a v rozsahu zhruba pětiny bankovního trhu poptávku brzdily zvýšené výdaje domácností na spotřebu nesouvisející s bydlením.

U úvěrů na spotřebu pokračovalo zpřísňování úvěrových standardů i ve čtvrtém čtvrtletí 2023, avšak již v menším rozsahu (16 % čistého tržního podílu). V uvedeném vývoji se opětovně projevilo přísnější hodnocení úvěruschopnosti klientů a nepříznivá očekávání spojená s celkovou ekonomickou situací. **Celkové úvěrové podmínky banky taktéž zpřísnilly** (v rozsahu 16 % čistého tržního podílu). Úrokové marže banky upravovaly oběma směry, avšak v souhru se

neměnily. **Poptávka po úvěrech na spotřebu již třetí čtvrtletí v řadě rostla** (72 % čistého tržního podílu). V uvedeném vývoji se projevovale zlepšující se spotřebitelská důvěra, zvýšené financování spotřebních výdajů domácností a podpora prodeje spotřebitelských úvěrů formou odměn za sjednání půjčky ze strany některých bank. Zvýšená úroveň úrokových sazeb dle několika bank vnímanou poptávku již dále výrazně neomezuje, naopak pětina bankovního trhu považuje úroveň úrokových sazeb za faktor, který přispěl k růstu poptávky. Pro první čtvrtletí tohoto roku pouze malá část bankovního trhu očekává zpřísnění úvěrových standardů a téměř polovina bankovního trhu očekává zvýšení poptávky po úvěrech na spotřebu.

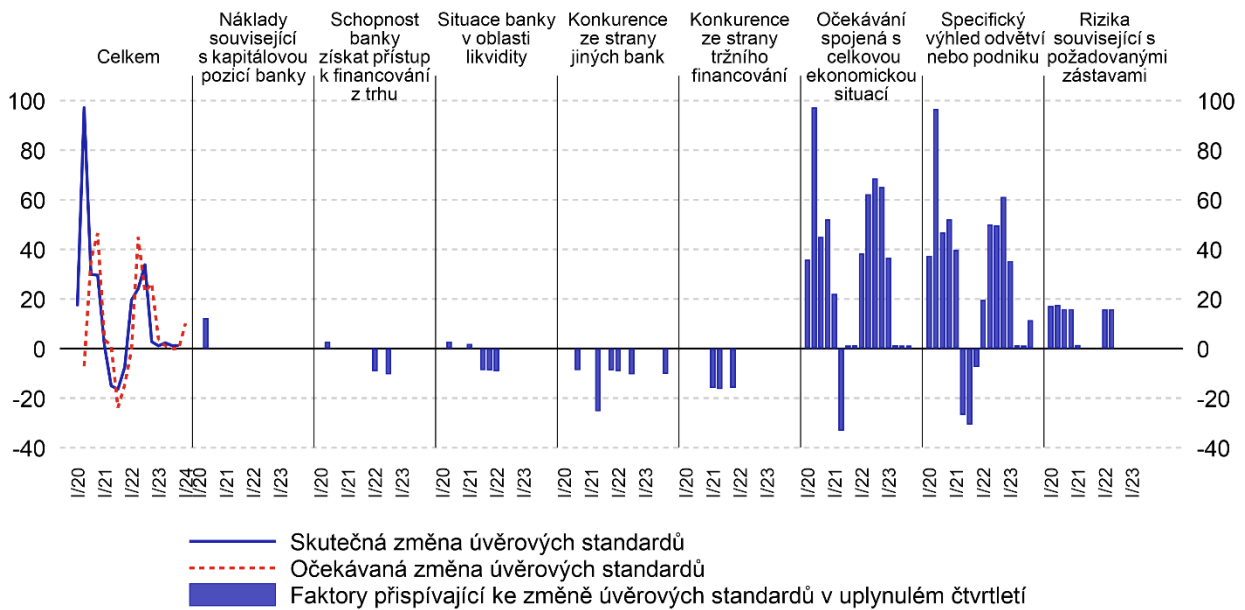
V segmentu **úvěrů živnostníkům** banky standardy neměnily a pro první čtvrtletí taktéž neočekávají jejich změnu. Bankami vnímaná poptávka živnostníků po úvěrech ve čtvrtém čtvrtletí 2023 poklesla u více než třetiny bankovního trhu. Pro první čtvrtletí banky indikovaly další pokles poptávky, avšak již v malém rozsahu.

Dodatečné otázky týkající se **očekávaných úvěrových ztrát** naznačují, že v souhrnu bankovní trh neočekává růst úvěrových ztrát v následujícím období v žádném ze tří segmentů úvěrového trhu.

III. GRAFICKÉ VYJÁDŘENÍ PODMÍNEK NABÍDKY A POPTÁVKY V SEGMENTECH

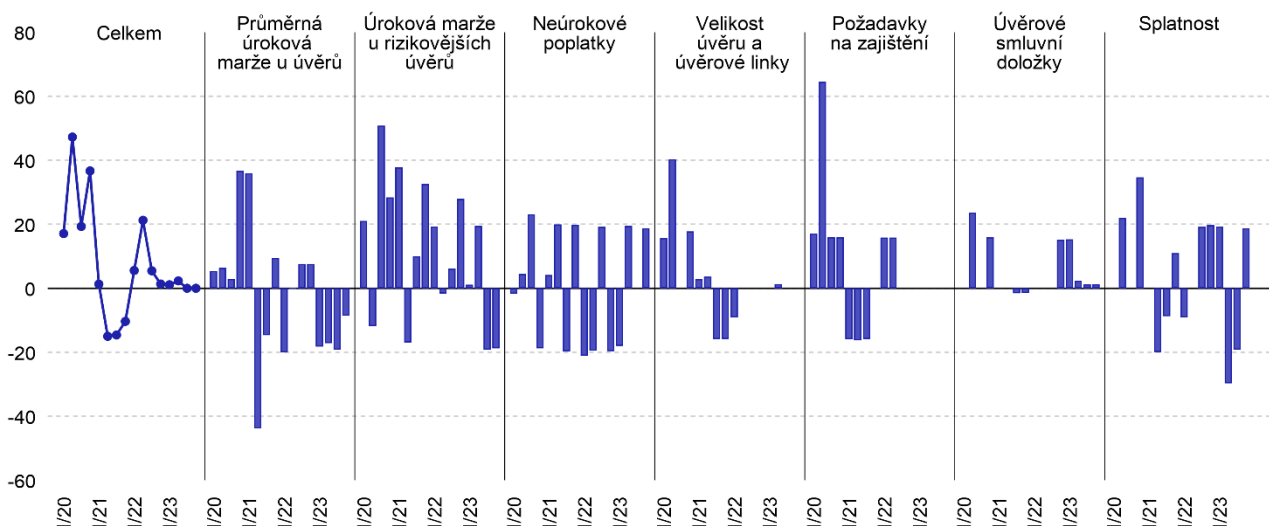
Graf 1 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů nefinančním podnikům (otázky 1, 2 a 6)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

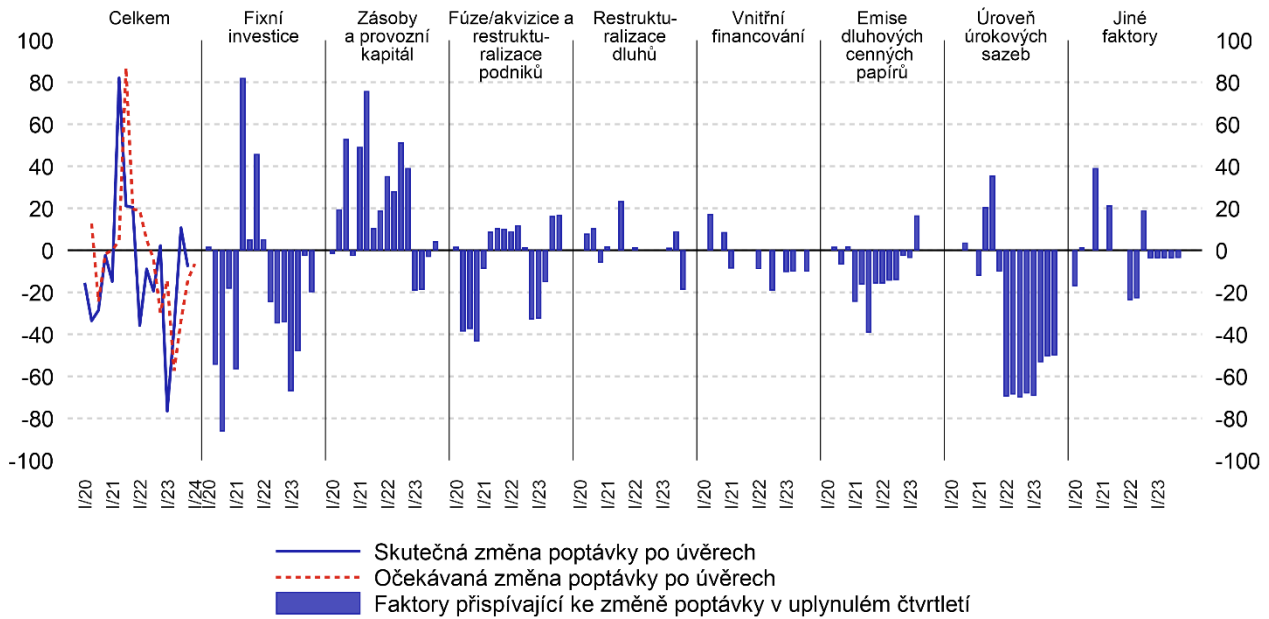
Graf 2 Změny podmínek při schvalování úvěrů nefinančním podnikům (otázka 3)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

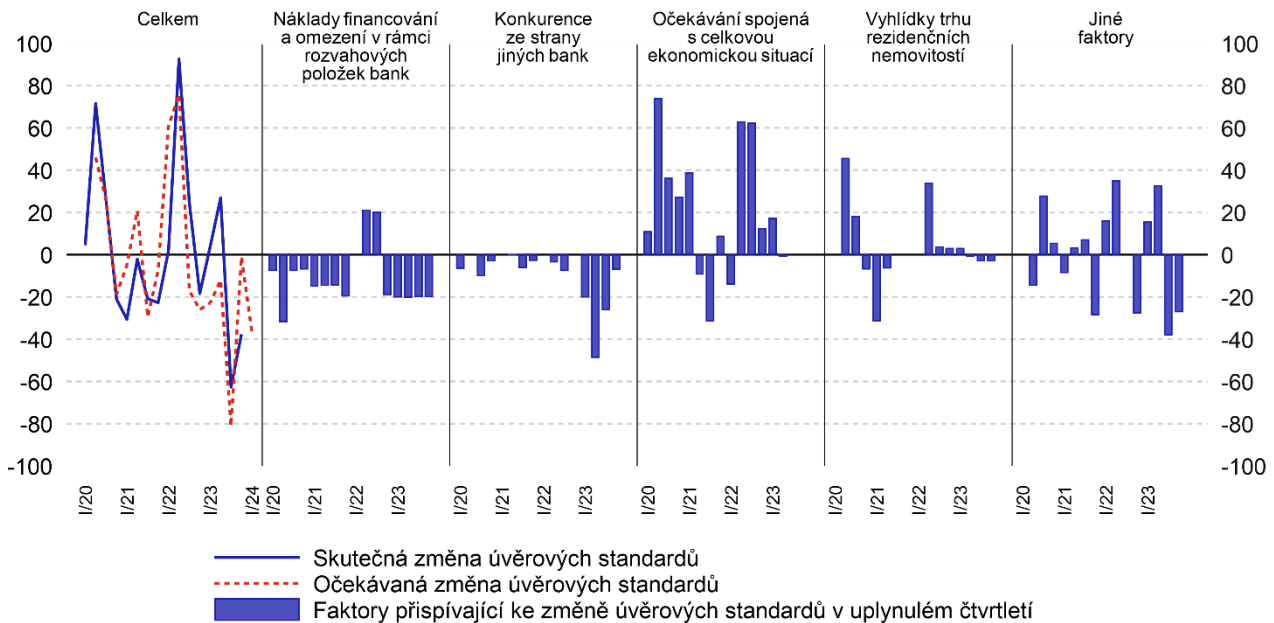
Graf 3 Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech (otázky 4, 5 a 7)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

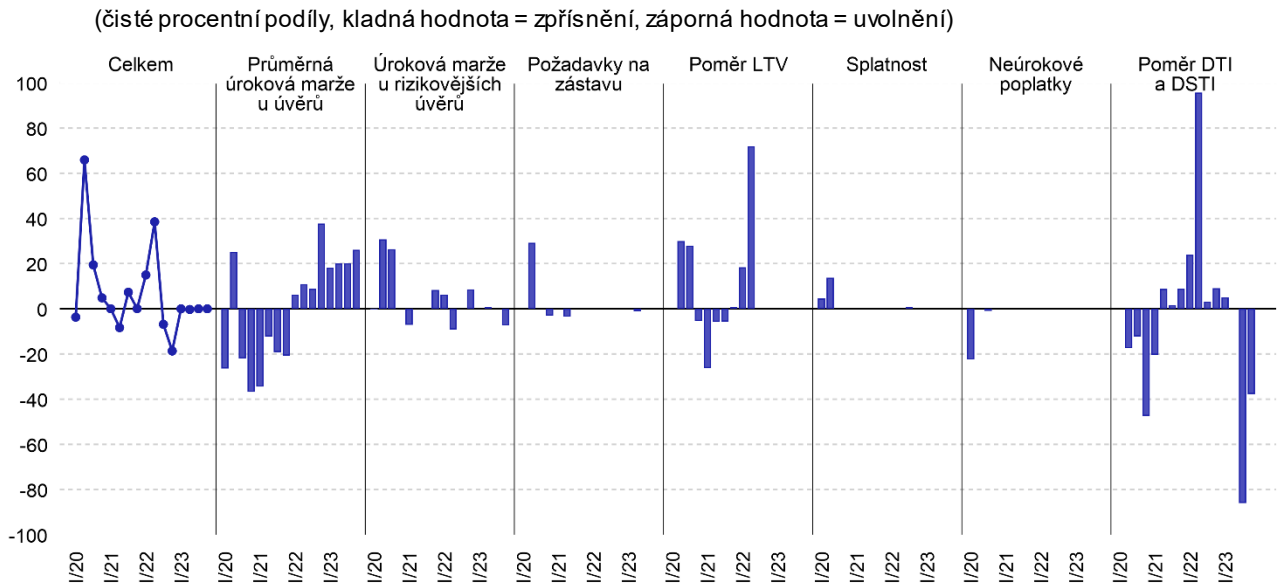

Graf 4 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na bydlení (otázky 8, 9 a 16)

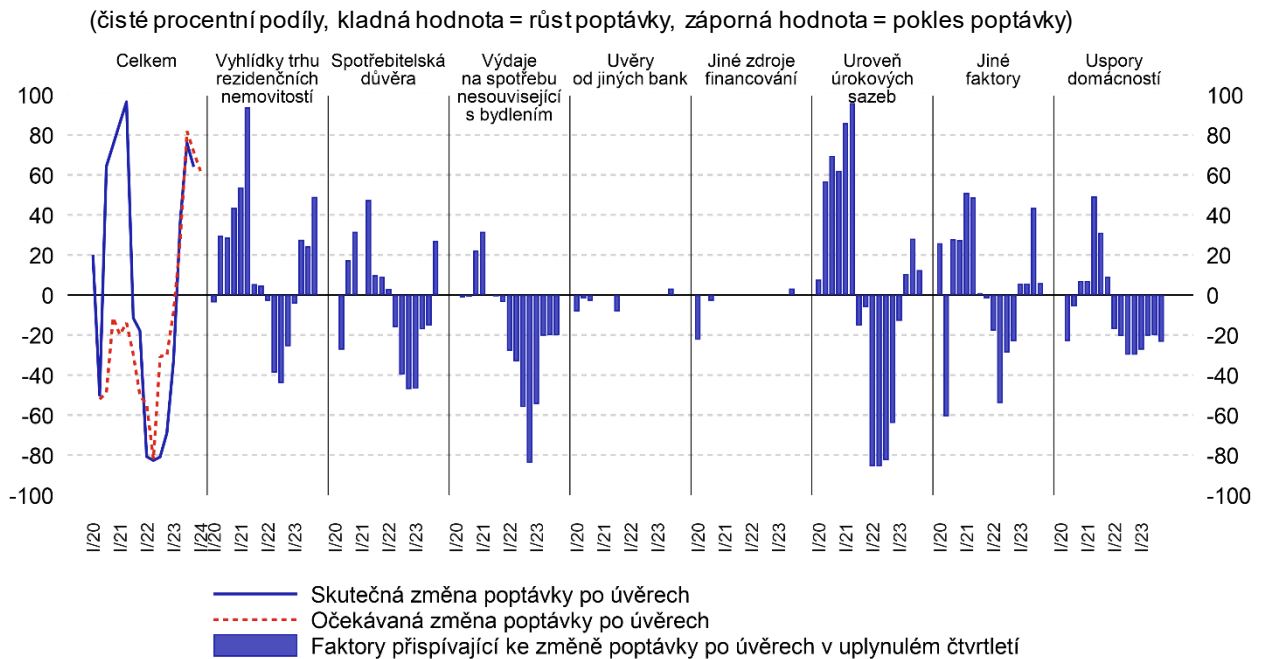
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 5 Změny podmínek při schvalování úvěrů na bydlení (otázka 10)

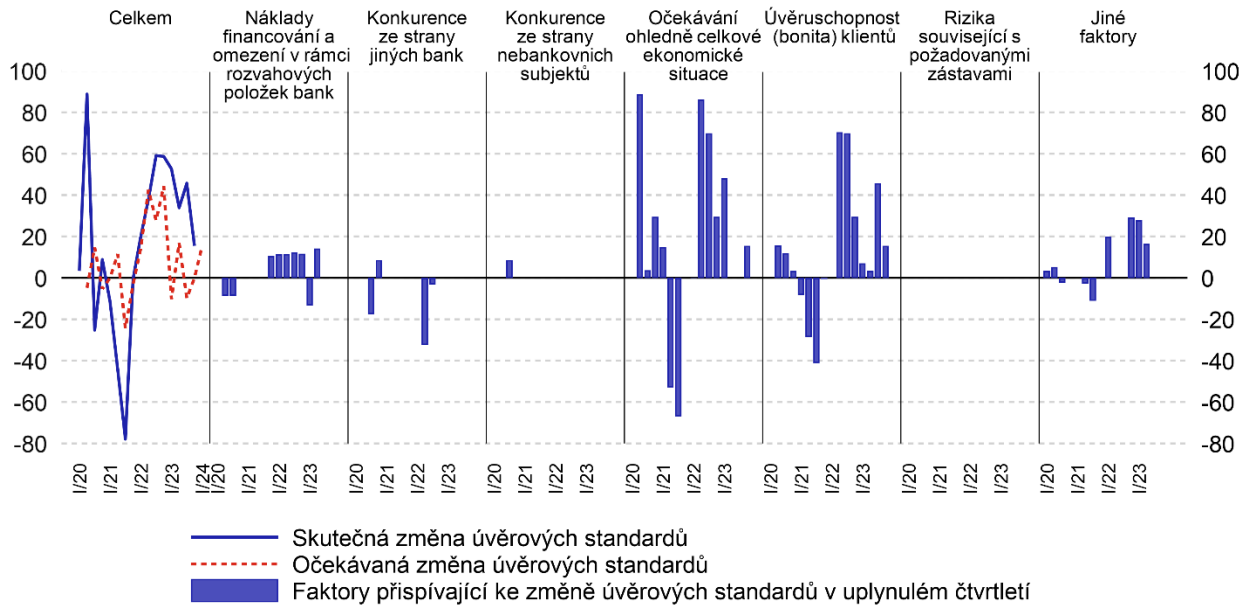

Graf 6 Změny poptávky domácností po úvěrech na bydlení (otázky 13, 14 a 17)

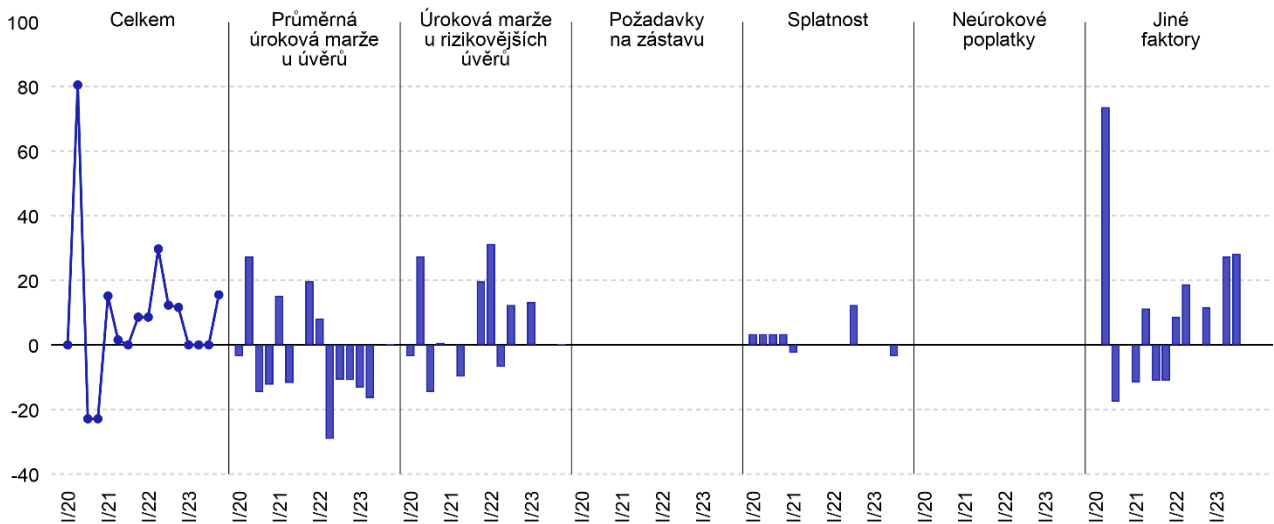
Graf 7 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na spotřebu (otázky 8, 11 a 16)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

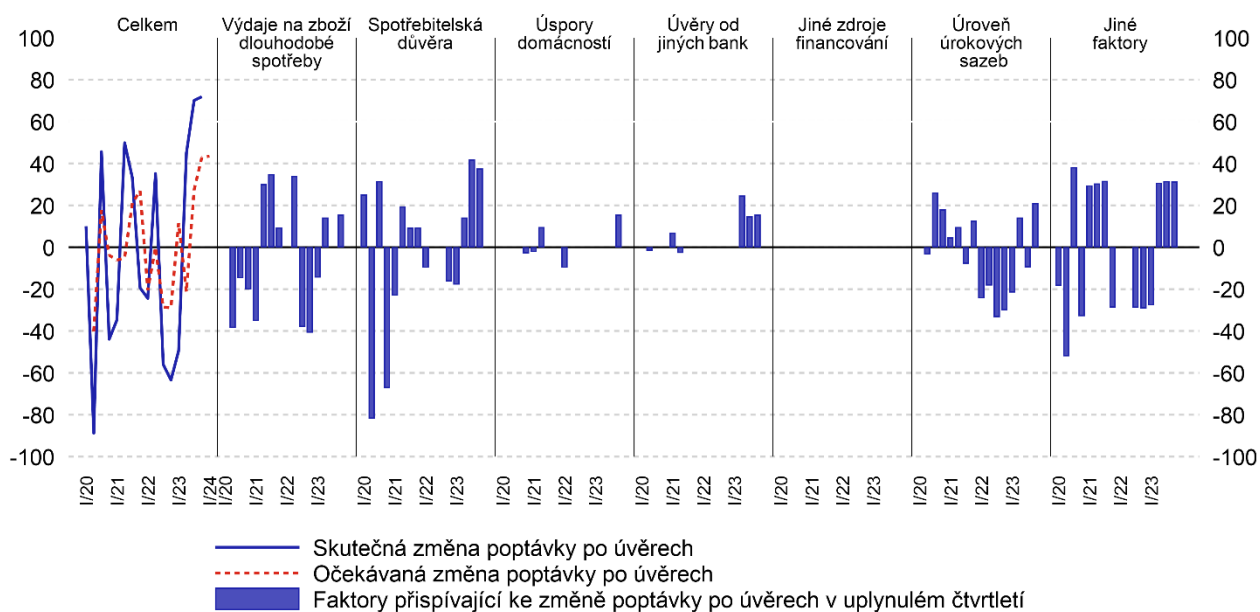
Graf 8 Změny podmínek při schvalování úvěrů na spotřebu (otázka 12)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 9 Změny poptávky domácností po úvěrech na spotřebu (otázky 13, 15 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

Vydává:
ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

Kontakt:
ODBOR KOMUNIKACE SEKCE KANCELÁŘ
Tel.: 224 413 112
<http://www.cnb.cz>